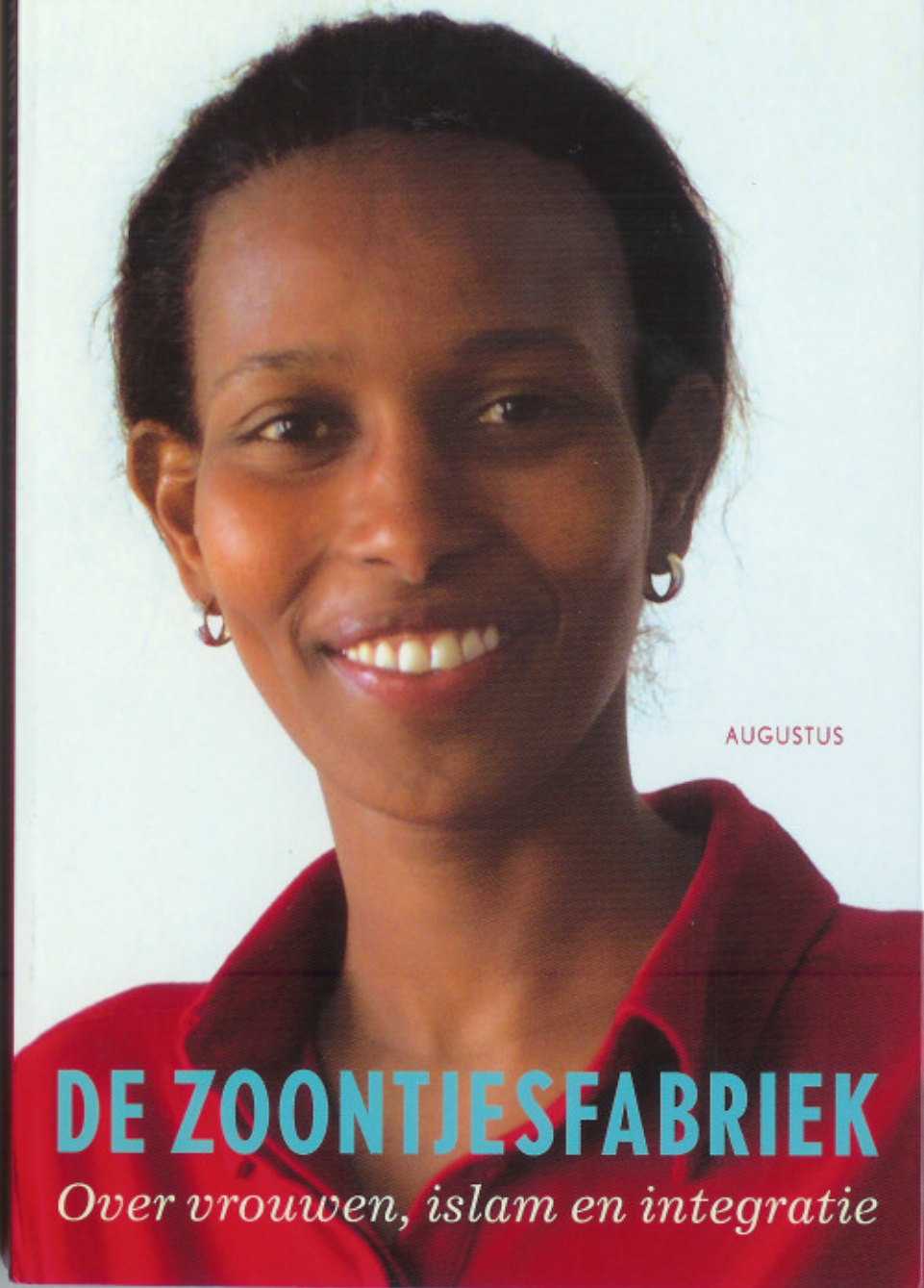

AYAAN HIRSI ALI

AUGUSTUS

DE ZOONTJESFABRIEK

Over vrouwen, islam en integratie

'Ik wil dat het hier en nu gebeurt'

Interview door Colet van der Ven

Ayaan Hirsi Ali wordt in 1969 in Somalië geboren als de dochter van Hirsi Magan, een bekende oppositieleider die het opneemt tegen dictator Mohamed Siad Barre. Nadat haar vader in 1976 noodgedwongen naar het buitenland is gevlucht, reist het gezin hem achterna. Via Saudi-Arabië en Ethiopië belanden ze in Kenia. Op haar tweeëntwintigste wordt ze tegen haar zin uitgehuwelijkt. Kort na de huwelijksplechtigheid – waar ze verstek laat gaan – vlucht ze via Duitsland naar Nederland. Ze doorloopt de asielpcedure, leert Nederlands, tolkt in onder meer abortusklinieken en blijf-van-mijn-lijfhuizen en volgt de studie politicologie. Na haar afstuderen gaat ze bij de Wiardi Beckman Stichting werken, het wetenschappelijk bureau van de PvdA. In kranten en tijdschriften, voor radio en tv doet ze van zich spreken als scherpe critica van de islam en de islamitische gemeenschap. De emoties lopen hoog op en Ayaan Hirsi Ali moet vanwege doodsb bedreigingen onderduiken in het buitenland. In oktober 2002 maakt ze de voor velen verrassende overstap van de PvdA naar de VVD.

'Als ik na deze "onderduiktijd" terugkom in Nederland zal alle publiciteit zich in eerste instantie weer op mij richten en niet op het debat, maar er komt een dag dat de magie om mij heen wegvalt. Nu is het nog smullen voor de media: een zwarte vrouw die kritiek uit op de islam. Maar op een gegeven moment zullen ze verzadigd zijn en zal er weer ruimte komen voor de zaak zelf, voor het feit dat de mislukte integratie voor een belangrijk deel te maken heeft met de vrouwwijandige cultuur en godsdienst van de islam.

Dit is de uitgebreide versie van het interview dat eerder verscheen in *Opzij*, december 2002. Met dank aan Chris Rutenfrans.

Natuurlijk heb ik een en ander bij te leren. Ik snap dat ik soms compromissen moet sluiten, strategischer moet leren denken en zorgvuldiger moet formuleren, maar ik ben niet van plan op te geven. Ik leef met de prijs die ik daarvoor moet betalen. Als ik beschermd word, heb ik de mentale kracht om door te gaan. Ik moet alleen niet te veel te snel willen. Mijn ongeduld is mijn achilleshiel: ik wil dat het hier en nu gebeurt. Ik heb mensen nodig die me vertellen: het kan ook morgen.'

'Ik weet dat mijn vader van me houdt, maar ik maak een keuze die radicaal ingaat tegen alles waar hij voor staat. Zijn uitspraak in Vrij Nederland – als die waar is – dat hij nooit bedreigende telefoontjes heeft gekregen, was een klap in mijn gezicht. Na elk publiek optreden is hij gebeld en hebben Somalische moslims hun beklag bij hem gedaan. Aanvankelijk liet hij die telefoontjes voor wat ze waren, maar vroeg wel aan mij wat er van die verhalen klopte. Ik heb hem verteld dat ik opkom voor de rechten van de vrouw in de islam. Zijn reactie was: "Kom op waarvoor je op wilt komen, maar doe het in de naam van God." Het feit dat ik nu publiekelijk God aan de kant heb geschoven, is een zware, bijna onverteerbare teleurstelling voor hem. Ik besmeur de islam en daarmee zijn naam en eer. Dat is de reden waarom hij zich van me afkeert. Ik heb met hem te doen en ben tegelijkertijd woedend. Ik verwijt hem voorwaardelijk van zijn kinderen te houden. Elke keer als hij voor de keuze tussen de gemeenschap en zijn kinderen staat, kiest hij voor het eerste. Dat doet pijn.'

'Ik ben een echt vaderskind. De korte perioden dat hij in ons gezin verbleef, was hij uitzonderlijk lief voor me en prees hij me de hemel in. Hij heeft ook een paar dingen geregeld waar ik hem tot op de dag van vandaag dankbaar voor ben. Zo mochten mijn zus en ik in Ethiopië van mijn moeder niet naar school. We zouden toch binnen een paar jaar uitgetrouweld worden en dan hadden we niets aan al die kennis. We konden ons beter bezighouden met het huishouden.

Maar mijn vader stond erop dat wij naar school gingen. Hij zei dat hij mijn moeder voor altijd zou vervloeken als ze ons dat verbod. Ook heeft hij zich vierkant verzet tegen onze besnijdenis. Hij weet alleen niet dat mijn oma die buiten hem om heeft doorgezet.

Mijn broer, zus en ik spraken hem wel aan op het feit dat hij altijd weg was. Hij had ons op de wereld gezet, maar nam daar de verantwoordelijkheid niet voor. We vonden zijn politieke bemoeienissen prima, waren er ook wel trots op, maar we wilden ook een vader. Hij vond dergelijke kritiek beneden onze waardigheid. Triviaal gezeur. We moesten inzien dat hij een roeping had, en dat wij daarvoor met opgeheven hoofd offers moesten brengen. God had hem de eer van deze positie geschonken.'

'Toen ik werd geboren zat mijn vader in de gevangenis. Ik was zes toen ik hem voor het eerst zag. Ondanks zijn afwezigheid voelden wij als kind de spanning die zijn politieke activiteiten met zich meebrachten. Ik noem de jaren in Somalië altijd "de fluisterperiode". Zachtjes, zachtjes, want niemand is te vertrouwen. Ik herinner me nog het bonken op de deur, mijn oma die opendoet en tegen de grond geduwd wordt, het verbale geweld, de huiszoekingen. Dat is voor een kind niet te snappen.

Op mijn zesde reisden we mijn – inmiddels gevluchte – vader achterna naar Saudi-Arabië. Daar waren we geen van allen gelukkig, behalve mijn moeder, die gedijde in het streng-religieuze klimaat. Wel vergeleek ze de Saudiërs met geiten en schapen omdat ze hen zo dom vond. Wij moesten in groene jurken met lange mouwen en een strak om het hoofd gebonden doek naar school. We kregen blaren op onze rug van de hitte. Mochten niet buiten spelen. Na een jaar verhuisden we naar Ethiopië, waar een groot deel van de Somalische oppositie leefde, en weer anderhalf jaar later naar Kenia.'

'Mijn vader heeft vijf dochters en een zoon bij vier vrouwen. Mijn moeder is zijn tweede echtgenote. Hij leerde haar kennen in de tijd

draaid en toen sloeg de vlam in de pan. Ik heb het niet aan mijn ouders verteld, wel aan mijn broer. Die eiste dat ik onmiddellijk de relatie zou beëindigen, maar daar heb ik geen gehoor aan gegeven. We hebben vijf jaar samengewoond. Het werkte uiteindelijk niet omdat we allebei een sterke wil hebben en niet geneigd zijn toe te geven. Dat leidde alleen maar tot ruzie. Bovendien ben ik ongestructureerd en is hij stipt en strikt. Dat leverde ook problemen op. We houden nog steeds veel van elkaar, maar het werd onhoudbaar. In onze omgeving zagen we relaties die koste wat kost in stand werden gehouden, met alle gevolgen van dien. Dat wilden we niet. Het was voor mij overigens wel een grote stap om te gaan samenwonen. Dat stond haaks op wat in onze cultuur gebruikelijk is: uithuwelijking als maagd.'

'Het feit dat ik niet uitgehuwelijkt wilde worden – niet aan een verre Canadese neef die op een dag op de stoep stond en ook niet aan iemand anders – was onbespreekbaar. Mijn vader zei: "Kind, het is tijd voor een huwelijk en kinderen, vertrouw er maar op dat dit het allerbeste voor je is." Ik vertrouwde er niet op en ben via Duitsland naar Nederland gevlucht. Ik heb mijn vader een in mijn ogen lieve, maar ook duidelijke brief geschreven, waarin ik hem smeekte mij vrij te laten. Die brief stuurde hij me terug. In de kantlijn stond met rode pen geschreven dat hij dit als verraad beschouwde, dat hij me nooit meer wilde zien en ik mezelf niet meer zijn kind mocht noemen. Ik heb hem zes jaar niet gesproken. Op een avond in 1997 ging de telefoon. Marco nam op, luisterde en gaf de hoorn aan mij. "Ik denk dat het je vader is," zei hij. Ik nam de hoorn van hem over en hoorde: "A bèn", mijn kind. Hij had me vergeven en wilde laten weten dat hij trots op me was omdat ik goed voor mijn zusje zorgde. Ik heb gehuild, gehuild. Het was een van de mooiste dagen van mijn leven. Hij nam me weer aan als zijn dochter.'

Tussen confrontatie en verzoening: Nederland en de islam

Sinds 11 september is de islam meer dan ooit onderwerp van gesprek. Sinds de vergeldingsacties van de Verenigde Staten op Afghanistan hebben Osama bin Laden, het brein achter de aanslagen in New York en Washington, en zijn Al-Qaida-beweging alle moslims in de wereld opgeroepen tot een oorlog tegen de ongelovigen. Hun oorlogsverklaring baseren ze op de koran, de bron van de islam. De koran delen Bin Laden en de zijnen met maar liefst een miljard mensen in de wereld van wie er ongeveer tien miljoen in Europa woonachtig zijn. Alleen al dit laatste verklaart de toenemende nieuwsgierigheid naar de islam sinds de aanslagen.

Sinds 11 september barsten niet-moslims van de vragen. Er blijken ook in Nederland moslims te zijn met begrip voor de aanslagen in de Verenigde Staten. Ongeloof en irritatie zijn hun deel. Hoe kan iemand de terreurdaden niet verafschuwen en veroordelen? Deskundigen geven verklaringen voor dat 'begrip': de mondiale kloof tussen arm en rijk, het Midden-Oostenbeleid van de Verenigde Staten, een algeheel islamitisch ressentiment tegen de westerse moderniteit.

Alle uitleg ten spijt, de vragen richten zich ook op het karakter en de rol van de islam en de houding van de moslims. Is de islam zelf de voedingsbodem voor geweld en terrorisme? Waarom beroepen terroristen zich op de koran als de islam zo vredelievend is? Kunnen moslims tolerantie en vrijheid van meningsuiting wel

Dit artikel verscheen eerder in *Socialisme & Democratie*, Maandblad voor de Wiardi Beckman Stichting, jaargang 58, nr. 10, 2001.